

Използваните изображения са от дигиталната библиотека – колекцията „Старопечатни книги“ на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, и от Националния литературен музей.

Images from the Old Print Books collection of the Digital Library of the St. St. Cyril and Methodius National Library and the National Museum of Literature have been used.

200 години от издаването на Рибния буквар

Сребърна възпоменателна монета
от серията „Българско възраждане“
Емисия на БНБ

200 Years since the Publication of the 'Riben Bukvar' (Fish Primer)

Silver Commemorative Coin
Bulgarian Revival Series
BNB Issue

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
BULGARIAN NATIONAL BANK

В края на XVIII в. и в началото на XIX в. става все по-очевидна необходимостта от светско образование на новобългарски книжовен език за съхранението на родния дух и култура. В отговор на духовните и просветни търсения енциклопедистът д-р Петър Берон създава първия новобългарски учебник, написан изцяло на книжовен език – „Буквар с различни поучения, събрани от Петра х. Беровича, за българските училища“. Издадена през 1824 г. в гр. Брашов с финансовата помощ на заможния българин Антон Йованович, книгата става известна с наименованието „Рибен буквар“ заради илюстрациите на кит и делфин на последните ѝ страници. В предисловието Берон обяснява мотивите си за написването на учебника с „окаяното състояние“ на тогавашното образование. На практика той служи за помагало не само за взаимно обучение на децата, но и на учителите. Тази малка енциклопедия съдържа познания в различни области – български език, аритметика, физика, нравствени поучения и добри съвети, басни, молитви. Включва и 12 рисунки на животни.

Само до Освобождението Рибният буквар е преиздаван повече от пет пъти – свидетелство за големия интерес и високата оценка, която дават съвременниците на книгата, определяна като една от най-значимите за нашето Възраждане поради изключителната ѝ роля за съхраняването на българския дух и развитието на книжовния ни език. Чрез нея се установяват някои езикови норми, валидни и до днес – например съвременните форми на личните местоимения за трето лице, изобварянето по нов начин на буквите от българската азбука вместо старобългарските им названия и др.

Д-р Петър Берон (Петър Атанасов Хаджиберович) е роден през 1799 г. в гр. Котел. Той е един от най-образованите българи за времето си с енциклопедични познания в множество области на науката, посещавал редица европейски университети, дипломиран лекар, владеещ девет езика. Ученият е и сред най-значимите родни меценати, финансирал създаването на нови училища и оставил 25 тома научни съчинения. На 21 март 1871 г. д-р Петър Берон губи живота си в имението си до Крайова (днешна Румъния), завещано за нуждите на българското просветно дело.

In the late 18th and early 19th centuries, the need for secular education in the New Bulgarian literary language for preserving the native spirit and culture became increasingly apparent. In response to the spiritual and Enlightenment-inspired quest for knowledge, the encyclopaedist Dr. Petar Beron created the first New Bulgarian textbook written entirely in a literary language: 'Bukvar with Various Teachings Collected by Petra H. Berovicha for the Bulgarian Schools'. The book, which was published in 1824 in Braşov with the financial support of the wealthy Bulgarian Anton Jovanović, became known as the 'Fish Primer' due to the inclusion of illustrations of a whale and a dolphin on its final pages. In the foreword, Beron elucidates the rationale behind his decision to author the textbook, citing the 'deplorable state' of education at that time. In practice, the textbook served as a pedagogical mutual learning aid not only for children, but also for teachers. This concise encyclopaedia encompasses a diverse array of subject matter, including Bulgarian language, arithmetics, physics, moral teachings and good advice, fables, and prayers. It also features 12 illustrations of animals.

The Fish Primer was republished more than five times until the Liberation, which shows the great interest and high esteem of the contemporaries of the book, defined as one of the most significant of our Renaissance because of its exceptional role in preserving the Bulgarian spirit and developing our literary language. It established certain linguistic norms that are still valid today – for example, the modern forms of third-person personal pronouns, the new pronunciation of Bulgarian letters instead of their Old Bulgarian names, etc.

Dr. Petar Beron (Petar Atanassov Hadzhiberovich) was born in Kotel in 1799. He was one of the most educated Bulgarians of his time with encyclopaedic knowledge in many fields of science, attending a number of European universities, a qualified physician and fluent in nine languages. The scientist is among the most significant native philanthropists who financed the establishment of new schools and left behind 25 volumes of scientific studies. On 21 March 1871, he met his end in his estate in the vicinity of Craiova (present-day Romania) which he bequeathed to Bulgarian education needs.